

JANUSZ KOCEL

Struktura rocznego czasu pracy leśniczych

The structure of foresters' annual work-time

ABSTRACT

Kocel J. 2007. Struktura rocznego czasu pracy leśniczych. Sylwan 1: 3-10.

The structure of the annual work-time of the staff from all kinds of forest sub-districts in the State Forests National Forest Holding (SF), the structure of the average annual work-time of the staff running exclusively the SF forest sub-districts and the structure of the average, annual work-time of the staff from the SF forest sub-districts supervising the forests that are not the property of the State Treasury were studied on the basis of questionnaire surveys conducted in 2004. The studies showed that the staff from all kinds of forest sub-districts spent most of their work-time for the harvesting and sale of timber (36.23% of their annual time on average). Silviculture is the second largest time-consuming activity performed by foresters, accounting for 16.47% of their annual work-time, while forest protection accounts for 12.88% and observations of the forest status – 7.55% of forest sub-district staff's annual work-time.

KEY WORDS

State Forests National Forest Holding, foresters, foresters' work-time structure, annual work-time

ADDRESSES

Janusz Kocel – Zakład Ekonomiki i Polityki Leśnej; Instytut Badawczy Leśnictwa;
ul. Braci Leśnej 3; 05-090 Raszyn; e-mail: kocelj@ibles.waw.pl

Wprowadzenie

Prowadzenie efektywnej gospodarki leśnej wymaga szczegółowego rozpoznania wszelkich uwarunkowań, w jakich to gospodarowanie zachodzi. Rozmiar i zakres zadań gospodarczych leśnictw wiąże się ściśle z warunkami geograficznymi i przyrodniczymi i jest bardzo zróżnicowany dla poszczególnych jednostek. Przekłada się to na niejednakowe obciążenie pracą pracowników leśnictw. Stąd zaistniała potrzeba przeanalizowania struktury rocznego czasu pracy leśniczych, aby stworzyć w konsekwencji metodę pozwalającą określać stopień trudności gospodarowania w leśnictwach Lasów Państwowych [Kocel, Kwiecień 2004].

Dotąd nie poświęcano wiele uwagi problemowi struktury czasu pracy pracowników zatrudnionych w leśnictwach. W fachowej literaturze zagranicznej i krajowej istnieje kilka prac, które przedstawiają ten problem fragmentarycznie lub przy okazji prezentowania wyników innych badań.

Backhaus [1992] opublikował wyniki rocznych badań dotyczących struktury czasu pracy jednego leśniczego pracującego w Heskim Zarządzie Lasów Hünfeld (Leśnictwo Haselztein). Ograniczenie zakresu badań do jednego leśnictwa nie pozwala na sformułowanie ogólnych wniosków oraz uniemożliwia porównanie uzyskanych wyników na szerszą skalę.

Ripken [1992] analizując strukturę kosztów i wydajność pracy w Dolnosaksońskich Lasach Krajowych porównał koszty pracy leśniczego z kosztami mistrza gospodarstwa leśnego (brygadzisty). Do obliczenia kosztów pracy leśniczego przyjął on nominalny czas pracy, wynoszący 7,9 godziny. Autor ten w swoich analizach zastosował uproszczony tok postępowania. Nie wniknął

w strukturę czasu pracy oraz nie brał pod uwagę liczby przepracowanych przez leśniczego godzin nadliczbowych, co jest charakterystyczne dla tego stanowiska.

W Polsce problematyką tą zajmował się m.in. Gembarzewski, który przeprowadził w 1970 r. badania, mające na celu określenie struktury czasu pracy pracowników zatrudnionych na podstawowych stanowiskach inżynieryjno-technicznych i administracyjno-biurowych w nadleśnictwach (przed reorganizacją). Czas pracy i jego strukturę mierzono dzięki szczegółowej rejestracji wydatku czasu. W tym celu autor opracował odpowiednie formularze i wzory, szczegółowe zasady grupowania poszczególnych rodzajów czynności, instrukcje prowadzenia rejestracji oraz system kontroli nad prawidłowością zapisów. W opinii samego autora wartość uzyskanych wyników zmniejszona jest przez dużą dowolność założeń przy ustalaniu podziału wykonywanych czynności i możliwość popełnienia błędów przy rejestrowaniu czasu. Niemniej jednak stwierdzono, że udział poszczególnych stanowisk w grupach rodzajowych prac i działach pracy w ogólnym czasie pracy nadleśnictwa (o strukturze organizacyjnej do 1973 r.) jest uzależniony od bardzo wielu okoliczności i czynników. Nie pozwala to na dokonanie ustalenia prostych zależności i uogólnień [Gembarzewski 1979].

Przedmiotem dalszych badań prowadzonych również przez Gembarzewskiego w 1980 r. było określenie zależności między wynikami pracy na stanowiskach w nadleśnictwie a kwalifikacjami, zainteresowaniami, warunkami pracy i warunkami bytowymi pracowników zatrudnionych na tych stanowiskach. Do rejestracji codziennych czynności posłużyła metodyka zbliżona do metodyki badań z 1970 r. W odniesieniu do stanowiska leśniczego stwierdzono, że jest on przepracowany, wykonuje szereg zbędnych czynności, natomiast nie sprawuje we właściwym zakresie najważniejszych funkcji. Skutkiem tego zaniedbana jest profilaktyka ochrony lasu, słabsza jest udatność upraw, nieodpowiednio prowadzone zabiegi pielęgnacyjne drzewostanów wszystkich klas wieku oraz gorsza jest manipulacja i brakowanie surowca drzewnego [Gembarzewski 1983].

Autor artykułu przeprowadził w 1992 r. badania dotyczące analizy struktury czasu pracy leśniczych w leśnictwach korzystających z usług firm leśnych oraz w leśnictwach pracujących w tradycyjnym systemie organizacji pracy. Na podstawie badań obejmujących jeden rok kalendarzowy stwierdzono, że w wyniku wprowadzenia do nadleśnictw usługowego systemu wykonywania zadań, tj. korzystania z usług prywatnych firm, nastąpiła znaczna zmiana struktury czasu pracy leśniczych. Stosowanie w leśnictwach usługowego systemu organizacji pracy spowodowało skrócenie ogólnego rocznego czasu pracy leśniczych o 69 godzin (8,6 dnia roboczego), czasu faktycznie przepracowanego o 132 h (16,5 dnia roboczego) i czasu przepracowanego nadliczbowo o 89 godzin (ponad 11 dni roboczych) w porównaniu z systemem tradycyjnym [Kocel 1995].

Wamke i Kanecki [2002] przeprowadzili wśród wybranej grupy leśniczych badania ankietowe, których celem było określenie procentowego udziału punktów dla wskaźników cząstkowych tworzących wskaźniki trudności gospodarowania nadleśnictwami na terenie RDLP Piła. W ankietach leśniczowie za pomocą punktów procentowych podzielili roczny czas pracy służby leśnej w leśnictwach potrzebny na realizację poszczególnych zadań uwzględniając utrudnienia wynikające z warunków gospodarowania leśnictwami.

W niniejszym artykule przedstawiono analizę wyników ankiety dotyczącej struktury rocznego czasu pracy leśniczych Lasów Państwowych. Badania zostały przeprowadzone w Instytucie Badawczym Leśnictwa w Warszawie w 2004 r. i sfinansowane przez Dyрекcyję Generalną Lasów Państwowych.

Cel i zakres pracy

Celem badań było określenie struktury rocznego czasu pracy leśniczych Lasów Państwowych. Zakresem pracy objęto wszystkich leśniczych kierujących: leśnictwami LP, leśnictwami LP, w których sprawowany jest nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, leśnictwami lasów nadzorowanych (tzw. obwód wyłączony), leśnictwami LP, w których znajduje się szkółka leśna, leśnictwami LP, gdzie prowadzony jest obwód łowiecki wyłączony z wydzierżawienia i będący pod zarządem i administracją Lasów Państwowych oraz leśnictwami LP, w których odbywa się jeszcze inna działalność (np. znajduje się wyluszcarnia czy gospodarstwo rybackie).

Metodyka badań

Do badań struktury rocznego czasu pracy leśniczych zastosowano metodę ankietową. Opracowano arkusz analityczny „Ankieta dotycząca struktury rocznego czasu pracy leśniczych Lasów Państwowych”, wykorzystując niektóre założenia metodyczne z pracy Wamkego i Kaneckiego [2000]. Następnie arkusz został poddany weryfikacji w leśnictwach 19 nadleśnictw charakteryzujących się zróżnicowanymi warunkami przyrodniczo-leśnymi. Po tej weryfikacji została opracowana ostateczna wersja tego arkusza. Za pośrednictwem regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych i nadleśnictw ankietę dostarczono wszystkim leśniczemu Lasów Państwowych.

Arkusz analityczny objął informacje dotyczące leśniczych i warunków gospodarowania leśnictw:

- 1) informacje ogólne o leśniczych (wiek i wykształcenie),
- 2) dane dotyczące leśnictwa (m.in.: rodzaj leśnictwa, obsada leśnictwa, odległość siedziby leśnictwa od siedziby nadleśnictwa, liczba usługowych firm leśnych współpracujących z leśnictwem, liczba gmin na terenie działania leśnictwa, inne uwarunkowania, (np. szkoła leśna, ośrodek wypoczynkowy).

Zasadniczą część arkusza dotyczyła struktury rocznego czasu pracy pracowników leśnictwa. Roczny czas pracy pracownicy zatrudnieni w leśnictwie (leśniczy, podleśniczy) mieli rozdzielić na realizację zadań w przeciętnym roku gospodarczym. W tym celu należało rozdzielić 100 punktów z dokładnością do 1 punktu na zadania przedstawione w zawartej w arkuszu tabeli. Jeżeli w tabeli nie ujęto zadań istotnie obciążających pracowników konkretnego leśnictwa, należało je wpisać z podaniem liczby punktów.

W zawartej w arkuszu tabeli wyszczególniono następujące rodzaje działalności:

- 1) wykonywanie obchodów, zbieranie materiałów do opracowania wniosków gospodarczych, obserwacja stanu lasu,
- 2) odnowienia i zalesienia, poprawki i uzupełnienia,
- 3) wykonywanie zadań w I i II kl. wieku oraz KO i KDO (CW, CP, TW),
- 4) ochrona lasu przed owadami, grzybami i zwierzyną,
- 5) ochrona lasu przed pożarami,
- 6) ochrona przed szkodnictwem leśnym (kradzieże drewna, ochrona granic, itp.),
- 7) pozyskanie drewna (szacunki brakarskie, wyznaczanie powierzchni trzebieżowych i zrębowych, manipulacja, klasyfikacja i odbiór pozyskanego i zerwanego drewna, wydawanie drewna i nadzór nad stanem drewna ściętego, wyrobionego i odebranego, itp.),
- 8) sprzedaż drewna,

Tabela.

Struktura rocznego czasu pracy pracowników leśnictw Lasów Państwowych* (na podstawie ankietyzacji przeprowadzonej w 2004 r.)

The structure of the annual work-time of the SF forest sub-districts staff (on the basis of the questionnaire surveys conducted in 2004)

Rodzaj działalności	Rodzaj leśnictwa		
	wszystkie	leśnictwa Lasów Państwowych	leśnictwa Lasów Państwowych sprawujących nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa
wykonywanie obchodów, obserwacja stanu lasu	7,95	7,89	8,08
odnowienia i zalesienia, poprawki i uzupełnienia	7,16	7,59	7,25
wykonywanie zadań w I i II kl. wieku oraz KO i KDO	9,31	9,74	9,61
ochrona lasu przed owadami, grzybami i zwierzyną	5,57	5,65	5,48
ochrona lasu przed pożarami	2,77	2,90	2,80
ochrona przed szkodnictwem leśnym	4,54	4,87	4,08
pozyskanie drewna	31,46	33,89	31,54
sprzedaż drewna	4,77	4,93	4,96
zagospodarowanie turystyczne, gospodarka łąkowo-rolna i łowiecka	1,88	1,40	1,50
utrzymanie i remonty dróg oraz budynków	1,56	1,54	1,61
nadzór nad lasami niepaństwowymi	2,00	0,41	3,98
przejazdy i dojścia	5,56	5,56	5,50
prace kameralne	8,31	8,03	7,86
współpraca z samorządami i organizacjami społecznymi	1,28	1,20	1,32
edukacja ekologiczna społeczeństwa	1,55	1,40	1,58
podnoszenie kwalifikacji	2,57	2,52	2,40
inne (1)	7,16	2,69	2,49
inne (2)	1,56	0,44	0,25
inne (3)	0,48	0,11	0,04
inne (4)	0,19	0,00	0,01

* Uwaga: Przedstawiony w tabeli roczny czas pracy pracowników leśnictw nie sumuje się do 100%, gdyż są to wartości średnie. Źródło: opracowanie własne

* Notice: as the annual work-time of the SF forest sub-districts staff presented in the Table is expressed in mean values and it does not sum up to 100%. Source: own elaboration

- 9) zagospodarowanie turystyczne, gospodarka łąkowo-rolna i łowiecka,
- 10) utrzymanie i remonty dróg oraz budynków,
- 11) nadzór nad lasami niepaństwowymi,
- 12) przejazdy i dojścia,
- 13) prace kameralne (sporządzanie protokołów odbioru robót, sprawozdań, opracowywanie wniosków gospodarczych, odnotowywanie prac w operatach urzędzeniowych itp.),
- 14) współpraca z samorządami i organizacjami społecznymi,
- 15) edukacja ekologiczna społeczeństwa (ścieżki dydaktyczne, izby przyrodniczo-leśne, prelekcje w szkołach itp.),
- 16) podnoszenie kwalifikacji (doksztalcanie, szkolenia, czytanie literatury fachowej),
- 17) inne.

Wyniki badań

Ze względu na obszerność zestawień tabelarycznych obejmujących strukturę czasu pracy pracowników analizowanych rodzajów leśnictw, w artykule ograniczono się do przedstawienia średniego czasu pracy pracowników leśnictw obliczonego dla Lasów Państwowych. Dlatego też pominięto w prezentowanej tabeli przedstawienie struktury czasu pracy pracowników leśnictw według poszczególnych regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Kompletne zestawienia tabelaryczne znajdują się w dokumentacji naukowej Instytutu Badawczego Leśnictwa pt. „Aktualizacja wskaźników stopnia trudności gospodarowania leśnictwami Lasów Państwowych” [Kocel, Kwiecień 2004].

Z przeprowadzonych badań wynika, że pracownicy wszystkich rodzajów leśnictw najwięcej czasu poświęcają na pozyskanie i sprzedaż drewna (tabela, kol. 3). Te dwa działy w strukturze rocznego czasu pracy stanowią średnio 36,23%. Uwzględniając również fakt, że w pracach kameralnych, które zajmują w skali rocznej 8,31% czasu pracy pracowników leśnictw, większość tego czasu poświęca się na prace związane z planowaniem, realizowaniem pozyskiwania drewna, a także jego sprzedażą i wywozem przez odbiorców – można przyjąć, że czas poświęcany przez pracowników leśnictw na pozyskanie drewna stanowi ok. 40% ich rocznego czasu pracy. W Lasach Państwowych najwięcej czasu na pozyskanie i sprzedaż drewna (łącznie 40,5% czasu pracy) poświęcają pracownicy leśnictw z terenu RDLP Szczecin. Wiele leśnictw tej regionalnej dyrekcji LP pozyskuje rocznie w granicach 6-10 tys. m³ drewna. Na drugim miejscu znaleźli się pracownicy leśnictw z terenu RDLP Piła (38,93%). Z kolei pracownicy leśnictw z terenu RDLP Lublin i Warszawa poświęcają najwięcej czasu – w porównaniu z innymi regionalnymi dyrekcjami LP - na sprzedaż drewna (odpowiednio 6,92 i 5,99%). Są to regionalne dyrekcje LP, w których sprzedaż drewna odbywa się przeważnie w leśnictwach.

Drugim rodzajem działalności leśnictw liczącym się w strukturze rocznego czasu pracy ich pracowników jest hodowla lasu (lp. 2 tabeli). W Lasach Państwowych na odnowienia i zalesienia, poprawki i uzupełnienia, a także wykonywanie zadań w I i II kl. wieku oraz KO i KDO pracownicy leśnictw poświęcają łącznie 16,47% rocznego czasu pracy. Wśród regionalnych dyrekcji LP najwięcej rocznego czasu poświęcają tej działalności pracownicy leśnictw z terenu RDLP Wrocław (łącznie 18,73% czasu pracy). Jest to regionalna dyrekcja LP o dość zróżnicowanych warunkach przyrodniczo-leśnych (znaczny udział leśnictw wyżynnych i górskich) i utrudnieniach w pracach hodowlanych (część terenów znajduje się w III strefie zagrożenia przemysłowego). Należy zauważyć, że pracownicy leśnictw na zadania z zakresu pozyskania drewna i hodowli lasu, a także prace kameralne związane z tymi działaniami poświęcają łącznie ok. 60% rocznego czasu pracy.

Znaczną część w strukturze rocznego czasu pracy zajmują pracownikom leśnictw zagadnienia związane z ochroną lasu. W tej pozycji w ankiecie ujęto zarówno ochronę lasu przed czynnikami biotycznymi, jak również czynnikami abiotycznymi. Na ten dział składa się: ochrona lasu przed owadami, grzybami i zwierzyną, ochrona lasu przed pożarami, ochrona przed szkodnictwem leśnym (lp. 4-6 tabeli). Łącznie prace poświęcone tym zagadnieniom zajmują pracownikom leśnictw 12,88% rocznego czasu pracy. W Lasach Państwowych najwięcej czasu na ochronę lasu przed owadami, grzybami i zwierzyną przeznaczają pracownicy leśnictw z terenu RDLP Gdańsk (7,79%), Białymstok (7,60%) i Olsztyn (6,93%). Są to przede wszystkim te regionalne dyrekcje LP, w których notuje się duże szkody wyrządzane w uprawach leśnych przez zwierzynę łowną. Struktura rocznego czasu pracy pracowników leśnictw szczególnie zagrożonych pożarami w układzie regionalnych dyrekcji LP potwierdza wpływ gęstości zaludnienia i rodzaju drzewostanów na stopień zagrożenia pożarowego. Na podstawie danych

źródłowych można sporządzić ranking regionalnych dyrekcji LP pod względem stopnia zagrożenia pożarowego. Pierwsze miejsce zajmują w nim leśnictwa z terenów RDLP Warszawa, charakteryzujące się dużą gęstością zaludnienia. Drugie miejsce przypada RDLP Toruń – dyrekcji gospodarującej w drzewostanach o znacznym stopniu palności. Kolejno trzecie i czwarte miejsce zajmują ponownie leśnictwa o dużej gęstości zaludnienia z RDLP Katowice i Radom. Natomiast na piątym i szóstym miejscu znalazły się leśnictwa z terenu RDLP Piła i Zielona Góra, tj. regionalnych dyrekcji LP o dużym stopniu palności.

W szeroko pojętej ochronie lasu znalazła się również ochrona przed szkodnictwem leśnym (kradzieże drewna, ochrona granic itp.). Największe z tym problemy odnotowują głównie pracownicy leśnictw z RDLP Radom, Lublin i Kraków. Są to tereny wyróżniające się w kraju szczególnymi uwarunkowaniami społecznymi w tym zakresie.

Do specyfiki pracy pracowników leśnictw należy zaliczyć czas poświęcany w roku gospodarczym na wykonywanie obchodów i obserwację stanu lasu. Wymieniona grupa czynności zajmuje pracownikom wszystkich rodzajów leśnictw 7,95% czasu pracy. Z czynnością tą w znacznym stopniu związany jest czas na przejazdy i dojeżdżania (5,56% rocznego czasu pracy). Najwięcej czasu na przejazdy i dojeżdżania poświęcają pracownicy leśnictw górskich, tj. leśnictw z terenu RDLP Kraków (8,93%), Krosno (6,11%) i Wrocław (5,76%).

W kolumnie 4 załączonej tabeli „leśnictwa Lasów Państwowych” przedstawiono strukturę średniego rocznego czasu pracy pracowników wyłącznie leśnictw Lasów Państwowych. Zaznacza się wyraźnie udział czynności wykonywanych przez pracowników leśnictw prowadzących tylko lasy państwowe. W porównaniu z informacjami dotyczącymi struktury czasu pracy pracowników wszystkich rodzajów leśnictw (kol. 3 tabeli) różnica ta uwidacznia się w zwiększonym czasie pracy przeznaczonym na realizację zadań gospodarczych leśnictwa w zakresie pozyskania i sprzedaży drewna, hodowli i ochrony lasu. Struktura średniego rocznego czasu pracy poświęconego na pozostałe czynności nie różni się istotnie od struktury średniego rocznego czasu pracy pracowników wszystkich rodzajów leśnictw.

Strukturę średniego rocznego czasu pracy pracowników leśnictw LP sprawujących nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa według regionalnych dyrekcji LP przedstawiono w kolumnie 5 tabeli. Odzwierciedla się w niej zwiększony czas pracy poświęcony na nadzór nad lasami niepaństwowymi oraz czas przeznaczony na wykonywanie obchodów i obserwację stanu lasu, w porównaniu ze strukturami przedstawionymi w kolumnach 3 i 4 tabeli. W porównaniu ze strukturą średniego rocznego czasu pracy pracowników leśnictw Lasów Państwowych (kol. 4) zmniejszeniu uległ czas poświęcony na pozyskanie i zrywkę drewna (o 2,32%), hodowlę lasu (lp. 2 i 3 – o 0,47%) oraz ochronę lasu (o 1,06%). Natomiast nieco zwiększył się czas poświęcony przez tę kategorię pracowników na współpracę z samorządami i organizacjami społecznymi oraz edukację ekologiczną społeczeństwa (ścieżki dydaktyczne, izby przyrodniczo-leśne, prelekcje w szkołach itp.).

Podsumowanie

Poznanie struktury rocznego czasu pracy pracowników leśnictw Lasów Państwowych umożliwiło określenie czynników wpływających na ich obciążenie pracą. Badania wykazały, że w strukturze czasu pracy pracowników wszystkich rodzajów leśnictw najwięcej miejsca zajmuje pozyskanie i sprzedaż drewna (36,23%). Drugim rodzajem działalności liczącym się w strukturze rocznego czasu pracy pracowników wszystkich rodzajów leśnictw jest hodowla lasu (odnowienia i zalesienia, poprawki i uzupełnienia, zadania w I i II kl. wieku oraz KO i KDO), na którą pracownicy leśnictw poświęcają łącznie 16,47% rocznego czasu pracy. Ochrona lasu

(ochrona lasu przed owadami, grzybami i zwierzyną, ochrona lasu przed pożarami, ochrona przed szkodnictwem leśnym) zajmuje pracownikom leśnictw 12,88% rocznego czasu pracy. Do specyfiki pracy należy zaliczyć czas przeznaczony w roku gospodarczym na wykonywanie obchodów, obserwację stanu lasu. Wymieniona grupa czynności zajmuje pracownikom wszystkich rodzajów leśnictw 7,95% czasu pracy. W związku z tym struktura rocznego czasu pracy poszczególnych rodzajów leśnictw Lasów Państwowych jest dobrą podstawą określenia waloryzacji punktowej wskaźników cząstkowych stopnia trudności gospodarowania leśnictw Lasów Państwowych. Dalszych badań wymaga struktura rocznego czasu pracy pracowników leśnictw LP prowadzących szkółkę leśną. Poznanie struktury rocznego czasu pracy pracowników tych leśnictw umożliwi opracowanie metody określania stopnia trudności gospodarowania leśnictwem szkółkarskiego.

Struktura rocznego czasu pracy pracowników leśnictw Lasów Państwowych była podstawowym kryterium określenia waloryzacji punktowej parametrów cząstkowych wskaźników stopnia trudności gospodarowania leśnictw Lasów Państwowych.

Literatura

- Backhaus G. 1992. Gedanken zur Lohngestaltung in der Forstwirtschaft. Forst- u. Holz 1: 9-12.
- Gembarzewski A. 1979. Struktura czasu pracy pracowników inżynieryjno-technicznych i administracyjno-biurowych nadleśnictw. Sylwan 6: 33-42.
- Gembarzewski A., Wysocka H. 1983. Adaptacja metody AW w odniesieniu do organizacji gospodarki czasem pracy podstawowych stanowisk inżynieryjno-technicznych w nadleśnictwach – na przykładzie nadleśnictwa OZLP Katowice. Dok. Inst. Bad. Leś., Warszawa.
- Kocel J. 1995. Analysis of a Forester's Work Time under Varying Organizational Systems. Fol. For. Pol., Ser. A. Forestry 37: 61-72.
- Kocel J., Kwiecień R. 2004. Aktualizacja wskaźników stopnia trudności gospodarowania leśnictw Lasów Państwowych. Dok. Inst. Bad. Leś., Warszawa.
- Ripken H. 1992. Entwicklung der Arbeitskosten und der Arbeitsproduktivität in der Niedersächsischen Landesforstverwaltung. Forst-u. Holz. 1: 3-9.
- Wamke C., Kanecki K. 2002. Próba ustalenia i wykorzystania wskaźników trudności nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile. Praca dyplomowa wykonana na Studium Podyplomowym „Organizacja i zarządzanie w gospodarstwie leśnym” AR w Poznaniu.

SUMMARY

The structure of foresters' annual work-time

The structure of foresters' annual work-time was studied using the questionnaire method. An analytical sheet entitled "The questionnaire concerning the structure of the annual work-time of the State Forests National Forest Holding foresters" was prepared. This sheet was delivered to all the State Forests (SF) foresters via the SF regional directorates and forest sub-district administrations. The forest staff (foresters, junior foresters) divided their annual work-time into the time needed for the fulfilment of tasks in an average economic year (100 points with a tolerance of plus/minus 1 point were assigned to the tasks presented in the enclosed table).

The studies showed that the staff from all kinds of forest sub-districts spent most of their work-time for the harvesting and sale of timber (36.23% of their annual time on average). In office work representing 8.31% of forest staff's annual work-time, most of the time is also spent on the jobs connected with the planning and harvesting of timber, its sale and transportation to the receivers. The time spent by forest sub-district staff for timber harvesting accounts for about 40% of their annual work-time.

Silviculture is the second largest time-consuming activity performed by foresters, accounting for 16.47% of their annual work-time. Forest sub-district staff spends about 60% of their total annual work-time for the fulfilment of tasks related to timber harvesting and silviculture, as well as for office work connected with these areas of activity.

Forest protection (against biotic and abiotic factors and harmful activities) accounts for 12.88% of forest sub-district staff's annual work-time.

Also the time spent for rounds and observations of the forest condition can be included in the specifics of forest sub-district staff's work.

The above-mentioned group of activities consumes 7.95% of the work-time spent by the staff of all kinds of forest sub-districts. It also largely involves the time spent for travel and walking (5.56% of annual work-time).

In the structure of the average annual work-time of the staff running exclusively the SF forest sub-districts, the proportion of the jobs performed by the forest sub-district staff administering only state-owned forests is significant. In comparison with the structure of the work-time of the staff from all kinds of forest sub-districts, this difference is reflected in the increased amount of work-time spent on the fulfillment of economic tasks of forest sub-districts related to timber harvesting and sale, silviculture and forest protection. The structure of average annual work-time spent on other activities does not differ significantly from the structure of the average annual work-time of the staff from all kinds of forest sub-districts.

On the other hand, the structure of the average, annual work-time of the staff from the SF forest sub-districts supervising the forests not being the property of the State Treasury depicts the increased amount of work-time spent on the supervision of the non-state owned forests and the time spent on the rounds and observations of the forest status. In comparison with the average, annual work-time structure for the SF forest sub-district staff, the time spent on timber harvesting, silviculture and forest protection was reduced by 2.32%, 0.47% and 1.06%, respectively.

The structure of the annual work-time of the SF forest sub-districts staff was the main criterion for point valuation of the partial parameters of indicators of a management difficulty degree in the SF forest sub-districts.